

RENÉ GUÉNON

A vadkan és a medve

 kelták körében a vadkan és a medve külön-külön a szellemi tekintély és az időbeli hatalom képviselőit szimbolizálta, vagyis a *druidák* és a *lovagok* kasztját, s – legalábbis eredetileg, illetve lényegi attribútumaikra nézve – az indiai *brāhmaṇák* és *kṣatriyák* ekvivalenseit. Miként másutt kimutattuk¹ ez a tisztán hyperboreai szimbolika a kelta tradíció és a jelenlegi *Mahā-Yuga* Primordiális Tradíciója közötti közvetlen kapcsolat bizonyítéka, miközben más, korai, mindazonáltal másodrendű és leszármazott tradíciókból jövő elemek valószínűleg hozzáadódtak és úgyszólván feloldódtak ebben a fő vonulatban. E helyütt azt kell kimutatnunk, hogy a kelta tradíció joggal tekinthető az atlantiszi és a hyperboreai tradíció közötti tényleges összekötő kapocsnak, azután a másodlagos időszak után, amikor is az atlantiszi tradíció volt az uralkodó forma és úgyszólván a „helyettesítője” az eredeti centrumnak, amely az emberiség zöme számára ekkorra elérhetetlenné vált.² E ponton ugyanez az imént említett szimbolika néhány lényeges információval szolgálhat.

Mindenekelőtt említsük meg a vadkannak tulajdonított nagy fontosságot a hindu tradícióban, amely tradíció a Primordiális Tradíció közvetlen örököse, s ami a *Vedá*ban maga is határozottan megerősíti önnön hyperboreai eredetét. A vadkan (*varāha*) nemcsak a jelenlegi *Mahā-Yuga* tíz *Viṣṇu-avatārāja* közül a harmadik szimbolizálója, hanem az egész *Kalpát*, világunk egész megnyilvánulási ciklusát úgy jelölik a hinduizmusban, hogy *Śvetavārāha-Kalpa*, vagyis a ‘Fehér Vadkan Ciklusa’. Tekintettel erre, továbbá az analógiára, amely szükségképpen fennáll a nagy ciklus és az alárendelt ciklusok között, természetes, hogy a *Kalpa* elnevezésének még egyszer úgyszólván megtalálhatónak kell lennie a *Mahā-Yuga* kezdeténél; és ez az, amiért a poláris „szent-földet”, a *Mahā-Yuga* primordiális spirituális centrumának székhelyét is *Vārāhī*nek, azaz ‘a Vadkan Földjének’ nevezik.³ Azonkívül, miután ez az, ahol az elsődleges szellemi tekintély lakozik, s aminek minden más ugyanilyen rendű tekintély csupán emanációja, nem kevésbé természetes, hogy a szellemi tekintély képviselői a vadkan szimbolikáját saját megkülönböztető jelükként alkalmazták, s tartották fenn a későbbi időkben. Ez az, amiért a druidák „vadkannak” nevezték önmagukat, még ha – mivel a szimbolikának mindig több aspektusa van – itt egyúttal utalást is kell tenni arra az elszigeteltségre, amelybe a külvilág tekintetében burkolóztak, a vadkanra mindig mint „magányosra” gondolva. Hozzá kell tenni továbbá, hogy ez a nagymérvű elszigeteltség, amely úgy a keltáknál, mint a hinduknál egy erdei elvonultság formáját öltötte, nem független a „primordialitás” jel-

legzetességeitől, amelynek legalábbis bizonyos visszfénye mindig megmarad a feladatát betölteni képes összes szellemi tekintélyben.

De térjünk vissza a *Vārāhī* elnevezésre, amely néhány különösen fontos megállapításhoz vezet: ezt Viṣṇu Śaktija egyik aspektusaként szemlélték, pontosabban, harmadik alászállása, a vadkan-*avatāra* vonatkozásában, akinek „szoláris” természete közvetlenül azonosítja őt a ‘Napföld’-del vagyis az őseredeti Szíriával, amiről másutt már beszélünk,⁴ s ami azonfelül a hyperboreai *Tula*, a primordiális spirituális centrum egyik elnevezése. Sőt, mi több, a *var* gyök, a vadkan szóból, az északi nyelvekben a *bor* formában jelenik meg.⁵ A *Vārāhī* pontos megfelelője tehát a ‘Borea’, s az igazság az, hogy a szokásos „hyperborea” nevet a görögök csak az idő tájt kezdték használni, amikor eme ősi elnevezés jelentése már feledésbe merült. Pontosabb lenne tehát, dacára az időközben megszokottá vált szóhasználatnak, a Primordiális Tradíciót „hyperboreai” helyett egyszerűen „boreai”-nak nevezni, határozottan megerősítve ezáltal Boreával, azaz ‘a Vadkan Földjé’-vel való kapcsolatát.

A másik vonatkozás, amire rá kell mutatni, hogy a *var* vagy *vri* gyöknek a szanszkritban ‘befed’, ‘véd’ és ‘rejt’ jelentése van; s miként azt a *Varuna* név, vagy görög megfelelője az *Ouranos* mutatja, ez az ‘ég’ jelölésére szolgál, nem csak mert befedi a földet, hanem mert az érzékszervek elől rejtett, magasabb világokat is képviseli.⁶ Mármost, mindezek tökéletesen illenek a spirituális centrumokra, akár ha azt vesszük, hogy a profán szemek elől rejtve vannak, vagy hogy láthatatlan befolyásuk által ezek védik a világot, akár ha azt, hogy olyanok itt a földön, mint ha magának a mennyei világnak a képmásai lennének. Tegyük hozzá, hogy ugyanennek a gyöknek van még egy másik jelentése is, mégpedig a ‘kiválasztás’ vagy ‘elekció’ (*vara*), ami nyilvánvalóan nem független azon régióval való kapcsolattól, amit mindenütt olyan nevekkel illetnek, mint „a Kiválasztottak Földje”, „a Szentek Földje” vagy „a Boldogok Földje”.⁷

A fent elhangzottakból a két szimbolika, a „szoláris” és a „poláris” egysége lenne leszűrhető; szigorúan véve azonban, ami a vadkant illeti, a poláris aspektus az, amivel elsőrendűen kapcsolatos; és ez abból a tényből következik, hogy az ősidőkben a vadkan jelölte azt a konstellációt, ami csak később lett Nagy Medve (*Ursa Major*).⁸ A nevek ezen felcserélődése annak egyik jele, amit a kelták pontosan a vadkan és medve közötti harccal szimbolizáltak, s ami nem más, mint az időbeli hatalom képviselőinek lázadása a szellemi tekintély uralma ellen, azokkal a különböző viszontagságokkal, amelyek az egymást követő történelmi korszakok során ebből adódóan bekövetkeztek. E lázadás első megnyilvánulása valójában jóval visszább nyúlik a közönségesen ismert történelmen, sőt még a *Kali-Yuga* kezdetén is, amely korszakban azután minden korábbinál jóval szélesebb körűvé válik. Ez ad magyarázatot arra, hogy a *bor* név hogyan válhatott ‘vadkan’-ból egyszeriben ‘medvé’-vé,⁹ s hogy maga „Borea”, ‘a Vadkan Földje’ ebből adódóan hogyan lett egyszer csak ‘a Medve Földjé’-vé egy kṣatriya uralom alatt álló időszakban, aminek a hindu tradíció szerint Paraśu-Rāma¹⁰ vet véget.

Ugyanezen hindu tradícióban a Nagy Medve legáltalánosabb neve *sapta-ṛkṣa*, és a szanszkrit ‘medve’, a *ṛkṣa*, nyelvészetiileg azonos a különböző más nyelvekből ismert nevekkel: a kelta *arth*-tal, a görög *archtos*-szal, sőt még a latin *ursus*-szal is. Az azonban meglepő lenne, ha valóban ez lenne a *sapta-ṛkṣa* kifejezés elsődleges jelentése, vagyis ha az imént említett felcserélődésnek megfelelően ez nem inkább etimológiailag kü-

lönböző szavak egyfajta egymásra helyeződése, hanem bizonyos fonetikai szimbolika alkalmazása révén való összeolvadás, vagy azonosulás lenne. Valójában a *ṛkṣa* általánosságban szólva egy csillag is, vagyis egy 'fénylő' (*archis*, az *arch* vagy *ruch* gyökből, 'fénylik' vagy 'világít'), miközben a *sapta-ṛkṣa* azon hét *Ási* szimbolikus lakhelye, akik, túl azon, hogy nevük a 'látás'-sal, s ilyenképpen a fénnel áll kapcsolatban, egyszersmind a hét 'Fénylő' is, akiken keresztül a korábbi ciklusok Bölcsessége a jelenlegi ciklusba áthagyományozódott.¹¹ Ugyanakkor a fénnel nem kizárólag a medve az egyetlen, amely kapcsolatban áll az állati szimbolikában, minthogy a farkas is összefügg vele mind a keltáknál, mind a görögöknél,¹² ahonnan a napistenhez, Belenhez vagy Apollóhoz való hozzárendelése származik.

Bizonyos időszakra a *sapta-ṛkṣa* névvel többé már nem a Nagy Medvét illették, hanem a Plejádokat, ami ugyancsak hét csillagból áll. Ez az áttérés a poláris konstellációról az állatövire megfelel a napfordulói szimbolika napéjgyenlőségire való felcserélődésének: az éves ciklus kezdőpontjában, valamint azon kardinális pontok előtérbe kerülési rendjében bekövetkezett változást foglalva magában, amelyek a ciklus különböző fázisaival függenek össze.¹³ A változás itt északiról nyugatira való változás, ami az atlantisi időszakot jelzi; ezt világosan megerősíti a tény, miszerint a görögök szemében a Plejádok Atlas leányai voltak, s mint ilyeneket Atlantidáknak is nevezték őket. Egyébként egy ilyesfajta áttérés gyakran egy sokszoros konfúzió okozója, lévén, hogy ugyanazok a nevek az egyes időszakokban más és más értelmezést kapnak és ez ugyanúgy vonatkozik a földi régiókra, mint az égi konstellációkra, úgyhogy korántsem könnyű pontosan meghatározni mire is vonatkoznak az egyes esetekben. Tulajdonképpen nem is lehet ezt megtenni, hacsak nem kapcsoljuk a különböző „lokalizációikat” a megfelelő tradicionális formákhoz tartozó jellegzetességekhez, miként azt épp az imént tettük a *sapta-ṛkṣá*éival.

A görögök a ksatriyák lázadását a kalydóni vadkanvadászat formájában ábrázolták, a harcnak egy kimondottan ksatriya verziójában, miszerint saját érdemüknek tekintették a döntő győzelmet, miután megölték a vadkant. Athenaeus korábbi szerzők nyomán közli, hogy a kalydóni vadkan fehér volt,¹⁴ ami nyilvánvalóan eggyé teszi a hindu tradíció *Śveta-varāh*ájával.¹⁵ Ami szempontunkból ugyancsak felettébb figyelemreméltó, hogy az első lövést Atalanté adta le a vadkanra, akiről azt beszélték, hogy egy nőstény medve szoptatta; a vadász nő neve eme összefüggésben jelzi, hogy a lázadás kezdete egészen magáig Atlantiszig nyúlik vissza, de legalábbis tradíciójának örököseiig.¹⁶ Ami a Kalydón nevet illeti, pontosan ez lelhető fel a *Kaledóniában*, Skócia ősi nevében: mindennemű partikuláris „lokalizáció” kérdését mellőzve, ez éppen a 'kaldok' vagy 'kelták országa';¹⁷ és a kalydóni erdő nem különbözik a Broceliande erdejétől, amely név újfent, noha némileg módosult formában, a *bro* vagy *bor* szóból származva, pontosan a 'vadkan' neve.

A tény, hogy a medve a szimbolikában többnyire feminin aspektusában jelentkezik – miként azt fentebb Atalanté mítoszában is láttuk, illetve láthatjuk az *Ursa Major* [Nagy Medve] vagy *Ursa Minor* [Kis Medve] megnevezésekben is – a harcosi kaszthoz, az időbeli hatalom letéteményeseihez való társítás szempontjából több okból kifolyólag is ismételten jelentésteljes. Először is e kaszt rendszeren „receptív” vagy feminin szerepet játszik a papi kaszt vonatkozásában; a papi kaszttól nem csak a tradicionális doktrína

tanítását kapja, hanem egyúttal önnön hatalmának legitimitását is, s tulajdonképpen kizárólag innen ered „isteni joga”. Amikor tehát ugyanez a harcosi kaszt a szubordináció normális rendjét feje tetejére állítva fensőbbesre tör, főhelyre kerülése általában a feminin elemek főhelyre kerülésével jár együtt az ezek által módosított tradicionális forma szimbolikájában: sőt, mi több, olykor – eme módosítás egyik következményeként – a papság női formájának intézményesítésével társul, mint például a kelta női druidák esetében. Ez utóbbi pontot csupán érinthetjük e helyütt, mivel részletes tárgyalása túl messzire vezetne, kiváltképp ha másutt is párhuzamos példák után akarnók kutatni. Azonban arra az itt elmondottak is elegendőek, hogy megértsük, miért főként a nőstény medve, és nem a hím az, amely a szimbolikában a vadkannal szembehelyezkedik.

Hozzá kell tenni, hogy a vadkan és a medve mint két szimbólum nem mindig oppozícióban és egymás ellenfeleként jelenik meg, hanem bizonyos esetekben képviselhetik a szellemi tekintélyt és az időbeli hatalmat (avagy a druidák és a lovagok kasztját) a maguk normális és harmonikus kapcsolatában is, miként az például Merlin és Arthur legendájában látható. Valójában Merlin, a druida, egyszersmind a broceliandei erdő vadkanja, akit nem a kalydóni erdő medvéje öl meg, hanem egy feminin hatalom mindössze elaltat; Arthur király neve pedig olyan, ami a ‘medvé’-ből, az *arth*-ből¹⁸ származik. Pontosabban e név azonos az *Arcturus* csillag nevével, figyelembe véve természetesen a csekély különbséget, ami külön-külön kelta és görög eredetüknek köszönhető. E csillag a Szekeres* csillagképben található, s e nevekben ismét látható a két különböző időszak jegyeinek újraegyesítése, a „Medve őrzője” a Szekeresé válik, amikor is maga a nőstény Medve vagy *sapta-ṛkṣa* a *septum trion*-névé, azaz úgyszólván a ‘hét ökör’-ré (ahonnét a *Septentrion* megnevezés észak jelölésére); e helyütt azonban nem foglalkozhatunk ezen átalakulásokkal, amelyek az itt vizsgált összefüggésben viszonylagos jelentőségűek.¹⁹

Az elmondottak összessége bőven elegendő a kelta tradíció formájához járuló két áramlat által játszott szerepek vonatkozásában adódó következtetés levonására: kezdetben a szellemi tekintély és az időbeli hatalom nem különült el két különböző funkcióként, hanem egyek voltak közös princípiumukban; ennek nyoma még mindig megtalálható magában a druidák nevében (*dru-vid*, ‘erős bölcsesség’, e két kifejezés lévén a tölgy és a (fehér) fagyöngy által szimbolizálva).²⁰ E vonatkozásban, egyszersmind amennyiben hangsúlyozottabban a szellemi tekintélyt képviselték, amely a doktrína rangosabb részének egyedüli oltalmazója, a Primordiális Tradíció valódi örökösei voltak; az esszenciálisan „boreai” szimbólum, vagyis a vadkané, tehát jogosultan nekik jár ki. Ami a lovagokat illeti, akiknek a medve (az atalanté-i nőstény medve) volt a szimbóluma, úgy tűnik, hogy a szorosabban nekik rendelt tradíció rész mindenek előtt az atlantiszi tradícióból származó elemeket foglalja magában; és ez a megkülönböztetés a nyugati tradíciók későbbi történetének bizonyos többé-kevésbé titokzatos pontjait is segíthet megvilágítani.

fordította: BARANYI TIBOR IMRE

Jegyzetek

1. *Autorité spirituelle et pouvoir temporel*, I. fejezet.,

* Franciául *Bouvier* (‘ökörhajcsár’); latinul *Auriga* (‘szekeres’). [A ford.]

- 2^a. Vö. *A Világkirály*, [Bp. 1993] X. fejezet, kiváltképp a hyperboreai *Tula* és az atlantiszi *Tula* közötti kapcsolat tekintetében (*Tula* lévén a spirituális centrumok egyik elsőrendű megnevezése). Lásd továbbá „Atlantide et Hyperborée” című cikkünket, in: *Le Voile d’Isis* (1929. október).
- 3^a. Lásd továbbra is e vonatkozásban „Atlantide et Hyperborée”. Ott jeleztük, hogy ellentétben azzal, amiként Saint-Yves d’Alveydre véli, ez a *Vārāhī* név semmiképpen nem vonatkoztatható Európára, amely utóbbi egyértelműen ‘a Bika Földje’, bár kétségtelen, hogy ezt a nevet egy a kezdetektől már eléggé messze szakadt időszakban kezdték el vele kapcsolatban használni.
- 4^a. Lásd „A betűk tudománya” és „A Napföld” című írásainkat.
- 5^a. Ahonnet az angol *boar*, és a német *Eber* szavak erednek.
- 6^a. Lásd *A Világkirály*, VII. fejezet, ahol is kimutattuk, hogy eredetileg magának a latin *cælum* [‘menny’] szónak is ugyanez a jelentése.
- 7^a. A német *ur* gyök, aminek a ‘primordialitás’ a jelentése, úgy látszik szintén kapcsolatban áll a szanszkrit *varra*l
- 8^a. Nem szabad elfelejteni, hogy e csillagképnek számos más neve is létezik; ezek tárgyalása azonban e cikk lehetőségein kívül esik.
- 9^a. Németül *Bär*.
- 10^a. Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy Fabre d’Olivet és követői, mint például Saint-Yves d’Alveydre egy felettebb különös módon keveri Paraśu-Rāmát és Rāma-Candrát vagyis Viṣṇu hatodik és hetedik *avatārā*ját.
- 11^a. E „hét Fénylő” megmaradt a szabadkőműves szimbolikában is: ugyanennyi személynek kell jelen lennie szerintük, úgy a „jó és tökéletes páholy” összeállításához, mint a beavatási transzmisszió érvényességéhez. Meg kell jegyezni azt is, hogy a hét csillag, amelyekről az Apokalypsis elején (I. 16 és 20) esik szó, bizonyos értelmezések szerint a Nagy Medve hét csillaga.
- 12^a. Görögül a ‘farkas’ *lykos*, a fény pedig *lyké*; innen a *Lycius* (Lykeios) jelző, aminek két jelentésével Apollót illették.
- 13^a. A Mérleg zodiákusra való áttételének hasonló jelentése van.
- 14^a. *Deipnosophistarum*, 9:13.
- 15^a. Feltétlenül emlékeztetni kell rá, hogy a fehér az a szín, amelyet szimbolikusan a szellemi tekintélynek tulajdonítanak, s azt is tudjuk, hogy például a druidák fehér öltözéket hordtak.
- 16^a. E vonatkozásban más érdekes párhuzamok is vannak, mint például az Atalanté legendájának aranyalmái és a Hesperidák kertjének aranyalmái közötti; a Hesperidák a ‘Nyugat leányai’ egyszersmind – akárcsak a Plejádok – Atlaséi is.
- 17^a. További bizonyíték, hogy a kelták neve, miként a kaldeusoké, amely azonos ezzel, eredetileg nem egy különálló nép neve volt, hanem egy papi kaszté, amely különböző népek körében gyakorolt szellemi tekintélyt.
- 18^a. Ismeretes Skóciában a Macarthy (*Mac-Arth* vagyis ‘a medve fia’) családnév, amely nyilvánvalóan a harcosi klánhoz való tartozást jelzi.
- 19^a. Arthur Uther Pendragon, az ‘ötök vezetője’-nek fia, a – mondjuk így – nagykirályé, aki az ötödik királyságban, *Midé*-ben, azaz a ‘középsőben’ székel, amely a négy kardinális pont felé eső négy szubordinális királyság centrumában helyezkedik el (lásd *A Világkirály*, IX. fejezet): és ez az elhelyezkedés hasonlít a mennyei Sárkányéhoz (Dragon), amidőn a Sarkcsillagot képezve – a *Sepher Ietsirah* szerint – ő volt „a menny közepe mint trónján ülő király”. Vö. „A Napföld” című írásunkkal.
- 20^a. Az ősegyiptomiak számára a Sphinx szimbóluma egyik jelentésében e két attribútumot kombinálta ezek normális kapcsolatának megfelelően. Az emberi fej tekinthető a bölcsesség képviselőjének.

☞ René Guénon: *A vadkan és a medve* ☞

lőjének, az oroszlántest pedig az erőének; a fej a szellemi tekintély, ami irányít, a test pedig az erő, amely cselekszik. *Autorité spirituelle et pouvoir temporel*, 4. fejezet.

Tradíció 1999, 35–40. Az elektronikus változatot szerkesztette: F. V. A.

